

ZAGADKA ŚWIĄTYNI LUXOR

Świątynia Luxor, położona nad brzegiem Nilu w odległości 720 km od Kairu, jest jedną z głównych atrakcji turystycznych Egiptu. Archeolodzy sądzili, że wszystkie skarby tej świątyni zostały już odkryte. Jakże bardzo się mylili. Przeciek wody z Nilu oraz wody ściekowe z miasta Luxor zaczęły podmywać kolumny świątyni. Władze miejskie podjęły środki zaradcze. W styczniu 1989 roku robotnicy zaczęli usuwać warstwę ziemi z dziedzińca świątyni. Na głębokości ok. 1 m natrafili na ponad 2-metrowy granitowy posąg faraona Amenhotepa III, który zbudował świątynię w Luxor. Oprócz posągu Amenhotepa (który rządził w latach 1417—1379 przed n. Chr.) odkryto posąg faraona Horemheba (1348—1320), posąg bogini Iunet, prawie 2-metrowy posąg z czarnego granitu boga Atuma oraz rzeźbę bogini Hathor.

Prawdopodobnie kilkaset lat po wykonaniu posągów kapłani świątynni ukryli je przed inwazją asyryjską w czasie rządów XXV dynastii. Odkryte posągi należą do arcydzieł starożytnej sztuki egipskiej. S. Tawfiq, przewodniczący organizacji zajmującej się starożytną sztuką egipską, powiedział: „Muzeum Egipskie w Kairze posiada ponad 100 000 posągów, lecz wśród nich jest może 60 arcydzieł. Obecnie odkryte posągi są arcydziełami najwyższego rzędu”.

Archeolodzy egipscy wierzą, że teren świątyni w Luxor ukrywa jeszcze wiele skarbów. Rozpoczęto dalsze prace wykopaliskowe na terenie świątyni.

(„Newsweek”, 27 II 1989)

Kraków

opr. MARIA KANTOR

R E C E N Z J E

CH. GERRITZEN *Lexikon der Bibel*, Münz 1990, ss. 1-512.

Słownik biblijny zawiera ponad 4500 objaśnień pojęć biblijnych, imion, zwrotów, wyrażeń i rzeczy trudnych dla współczesnego czytelnika Pisma św. Klarowność nowego Słownika powiększają liczne schematy, tablice i ryciny w liczbie ok. 200. Trzeba zaznaczyć, że Słownik przez swój zasadniczo popularny i masowy cel nie stracił na fachowości i erudycji. Świadczy o tym między innymi 6 strona, gdzie znajdują się najczęściej stosowane skróty i informacje z dziedziny źródeł. Słownik uwzględniła również dane z apokryfów i innych dostępnych współczesnej krytyce biblijnej źródeł, które w jakiś sposób przyczyniają się do lepszego zrozumienia zwyczajów, świąt w ST i w NT. W informacjach z dziedziny tzw. badań literackich przy poszczególnych hasłach tego Słownika zostały uwzględnione różne tradycje biblijne począwszy od najstarszej tzw. J (ahwistycznej) poprzez E (lohistyczną), K (apłańską) czy D (euteronomistyczną) po najmłodsze transformacje biblijne i rodzaje literackie.

W sumie *Lexikon* stanowi łatwe i przystępne, a zarazem fachowe ujęcie wiedzy biblijnej i może być pożytecznym przewodnikiem dla tych, którzy chcą więcej wiedzieć o Biblii; jak również dla tych, którzy nie mają możliwości lub czasu sięgania do pojedynczych, monograficznych naukowych komentarzy poszczególnych Ksiąg biblijnych czy też zagadnień biblijnych.

Wiedeń

KS. JÓZEF ŁACH